

Onderwerp: De Regionale Energiestrategie (RES), waar staan we nu en welke stappen zetten we?

Datum: 13 november 2020

Inleiding

In 2030 willen we wereldwijd en ook in Nederland 49% minder CO₂ uitstoten dan in 1990. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers zoeken we naar mogelijkheden om energie duurzaam op te wekken. Dat houdt niet op bij de gemeentegrens. Daarom maken we onze plannen als regio, met een Regionale Energiestrategie (RES). In deze memo informeert de RES Regio Arnhem Nijmegen u als gemeenteraad over de stand van zaken en de stappen die we zetten tot 1 juli 2021.

Een betere toekomst voor ons en onze kinderen

In Nederland hebben we afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord (2019), de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). We gaan met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990 en in 2050 moet de uitstoot met 95% zijn afgenomen. Dit kan onder andere door over te stappen van olie en aardgas op hernieuwbare energiebronnen zoals elektriciteit uit zon, wind en aardwarmte.

30 Energieregio's in Nederland onderzoeken elk in een **Regionale Energiestrategie (RES)** waar en hoe dit het beste kan. Regio Arnhem Nijmegen is een van die regio's. We onderzoeken samen met maatschappelijke organisaties en bedrijven: waar is ruimte voor duurzame opwekking van elektriciteit? En hoeveel? Kiezen we windmolens of zonnevelden? Is daar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk? Waar in onze regio liggen warmtebronnen om onze huizen te verwarmen? En ook: is er voldoende draagvlak voor en is het betaalbaar?

Elektriciteit uit zon en wind & warm zonder gas

Steeds meer inwoners plaatsen zonnepanelen of nemen een warmtepomp en ook bedrijven zijn volop bezig met de energietransitie. Dat levert al een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. De RES zet in op grootschalige maatregelen. Beide zijn nodig om de 49% CO₂-reductie te halen.

In de RES kijken we naar de meest kansrijke technologieën van dit moment. Dat zijn zonnepanelen op daken, zonnevelden, windturbines en warmtenetten. Via een warmtenet worden huizen verwarmd met 'afvalwarmte' van bijvoorbeeld een fabriek. Ondertussen houden we onze ogen open voor nieuwe technologieën. Elke twee jaar wordt de RES vernieuwd en is er ruimte om nieuwe oplossingen toe te voegen.

Samen & stap voor stap

Inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en volksvertegenwoordigers zijn nauw betrokken bij de RES. Zij brengen kennis en ervaring in, delen wensen en voorkeuren. Zo wordt het een plan van ons allemaal. We werken ook samen als regio. Energie opwekken en het verdelen van warmte houden immers niet op bij de gemeentegrens. Daarom werken in Regio Arnhem Nijmegen 16 gemeenten, 3 waterschappen en de provincie samen aan de RES. Dat doen we stap voor stap. Na het vaststellen van de RES 1.0 in 2021 wordt de RES elke twee jaar herzien. De energietransitie is een lange meerjarige samenwerking.

Welke stappen hebben we al gezet?

Samen hebben we al flinke stappen gezet. Na de start van de RES in 2019 hebben ambtenaren, wethouders, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners samen de plannen voor de duurzame energievoorziening van de regio voorbereid. Dat heeft geresulteerd in het voorlopig concept bod van 5 juni 2020. In de periode van juni tot 1 oktober 2020 werden reacties op het voorlopig concept bod verzameld. Deze reacties en het voorlopig concept bod vormden samen het concept bod. Het concept bod is voorgelegd aan de besturen – de colleges, de dagelijkse besturen van de waterschappen en Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland. Zij gingen unaniem akkoord.

Samen stappen zetten naar RES 1.0

In de periode vanaf oktober 2020 tot 1 juli 2021 werken we aan de RES 1.0, een vervolg op de concept-RES waarin de energieplannen weer een stap verder zijn uitgewerkt. Deze maanden draaien om een aantal regionale thema's, het aanscherpen van het bod en de doorrekening door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en door Liander.

1. Elektriciteit

Het 'elektriciteitsbod' van Regio Arnhem Nijmegen van 1,68 TWh is gebaseerd op nauwkeurig onderzoek en beleid. We zetten deze maanden nieuwe stappen om dit bod scherper te krijgen. De meeste zoekgebieden voor zonnenvelden en windturbines die in de RES zijn opgenomen zijn al onderdeel van gemeentelijk beleid. Dat geldt niet voor allemaal. Het streven is dat dit aankomende maanden voor alle zoekgebieden helder wordt, en ook of het om zoekgebieden voor zon of wind gaat. Daarnaast zijn ook 'pijplijnprojecten' onderdeel van het bod. De aankomende maanden zullen we de haalbaarheid van deze projecten in beeld brengen een meewegen bij het berekenen van het definitieve bod.

Op regionaal niveau staan de volgende onderwerpen op de agenda:

- Inventariseren van meekoppelkansen: waar kunnen we de energietransitie koppelen aan andere beleidsthema's en zo profiteren van meer draagvlak, een groter effect en minder kosten?
- We maken een start met het uitwerken van 'Ruimtelijke Principes'. Deze principes laten ons op een bepaalde manier naar het landschap kijken. Ze helpen om in de toekomst besluiten te nemen over nieuwe zoeklocaties. We bouwen voort op de 'Ruimtelijke Scenario's' die we in de eerste fase van de RES hebben ontwikkeld.
- Tijdens het ontwikkelen van de 'Ruimtelijke Principes' kijken we ook naar de balans zon-wind. Netwerkbeheerder Liander concludeerde dat een verhouding van 50% opwek uit zon en 50%

opwek uit wind ideaal is als je streeft naar een efficiënt elektriciteitsnetwerk. De verhouding in het voorlopig concept bod is 97%-3%; het doel voor de RES 1.0 is een betere balans in zonne- en windenergie.

- Onze regio ligt, net als 3 andere RES-regio's, deels in natuurgebied de Veluwe. Daar geldt strenge natuurwetgeving. Een onderzoek geeft inzicht of er mogelijkheden zijn om hier windturbines te plaatsen en welke voorwaarden er dan gelden.

Net als bij het voorlopig concept bod zal Liander het RES-plan weer doorrekenen en conclusies delen over de 'systeemefficiëntie': welke gevolgen hebben de plannen uit de RES voor het elektriciteitsnetwerk? En specifiek: zijn de plannen betaalbaar?

2. Warmte

In het (voorlopig) concept bod zijn de contouren voor de Regionale Structuur Warmte (RSW) neergezet: waar in Regio Arnhem Nijmegen zijn kansrijke locaties waar warmteaanbod aan warmtevraag gekoppeld kan worden (warmteclusters)?

In de huidige periode wordt de RSW verder uitgewerkt, onderbouwd en aangescherpt. Daarvoor staan de volgende acties gepland:

- Vergelijken van de RSW met lokale warmteplannen
- Resultaten van lopende onderzoeken en nieuwe inzichten worden verwerkt in de RSW
- Opstarten/voortzetten van een 'structureel overleg' tussen alle betrokkenen rondom de kansrijke warmteclusters met als doel om te komen tot een juiste verdeling van het warmteaanbod in de regio
- Delen van kennis en ervaring

3. Participatie

In de periode tot 1 juli 2021 staat inwonerparticipatie centraal. Voor zover ze dat nog niet hebben gedaan, gaan gemeenten met inwoners in gesprek over de zoekgebieden voor zonnevelden en windturbines.

Ook gaan de gemeenten aan de slag met projectparticipatie. Dat is aan de orde wanneer de plannen concreet worden en er een zonneveld of windpark ontwikkeld wordt. Hoe kunnen omwonenden van zonnevelden en windmolens meepraten? En hoe kunnen ze er financieel van meeprofiteren. Dit noemen we 'lokaal eigendom'. In het concept bod hebben de gemeenten bepaald dat zij ernaar streven om spelregels over lokaal eigendom in beleid op te nemen. Sommige gemeenten hebben dat al gedaan, anderen gaan daar deze maanden mee bezig.

Meer dan 450 stakeholders (maatschappelijke organisaties en bedrijven) hebben sinds de start van RES Arnhem Nijmegen meegedacht over de RES. In de aankomende maanden kunnen zij meepraten in hun eigen gemeente en worden ze op regionaal niveau op de hoogte gehouden van het proces en de inhoud via verschillende (online) bijeenkomsten en publicaties.

4. Besluitvorming

De RES 1.0 moet worden goedgekeurd door de volksvertegenwoordigers van de betrokken overheden. Het gaat dan om de gemeenteraden, de algemene besturen van de waterschappen en de Provinciale

Staten. Dat gaat een stap verder dan de beoordeling van eerdere versies van de RES, die door bestuurders werden beoordeeld. Het voorlopig concept bod werd beoordeeld door de wethouders duurzaamheid, en over het concept bod namen de bestuurders een besluit (de colleges, de dagelijkse besturen van de waterschappen en Gedeputeerde Staten).

De betrokken volksvertegenwoordigers zijn:

- De gemeenteraden van de 16 betrokken gemeenten
- De algemene besturen van de 3 betrokken waterschappen
- Provinciale Staten van provincie Gelderland

Op 1 maart gaat de RES 1.0 het besluitvormingsproces in. Korte tijd daarna wordt de RES 1.0 openbaar en is hij in te zien voor iedereen die dat wil. Uiterlijk 1 juli 2021 hebben alle overheden besloten.

Om de betrokken volksvertegenwoordigers actief mee te nemen en tijdig van informatie te voorzien, wordt een aantal bijeenkomsten georganiseerd. Dit is onder andere een atelier eind november 2020 waar het gesprek gevoerd zal gaan worden over ruimtelijke principes en de verhouding zon en wind, een bijeenkomst in december 2020 en een bijeenkomst in januari 2021 samen met volksvertegenwoordigers en stakeholders. Deze bijeenkomsten zijn bedoel om iedereen actie mee te nemen in de stand van zaken en de uitwerking naar de RES 1.0.

5. Regionale Samenwerking

De RES staat niet op zichzelf. Op regionaal, Gelders en nationaal niveau wordt op veel meer manieren gewerkt aan de energietransitie. We stemmen af en verstevigen de samenwerking, zodat we elkaars ambities versterken.

Een ander doel voor de aankomende maanden is om de RES een plek te geven in 'De Groene Metropoolregio'. Dit samenwerkingsverband van 18 gemeenten in onze regio zal samenwerken aan kwalitatieve groei, circulaire duurzaamheid en een goede balans met behoud en versterking van de bijzondere leefomgeving die onze regio typeert.

Meer informatie

Wilt u meer weten over de RES en uw rol als volksvertegenwoordiger. Ga dan naar de website van het Nationaal Programma RES: www.regionale-energiestrategie.nl en klik door in het menu naar het tabblad 'bibliotheek' en de pagina 'Participatie & Volksvertegenwoordigers'.

Interessante informatie voor volksvertegenwoordigers vindt u ook in de leeromgeving participatie op www.energieparticipatie.nl/volksvertegenwoordiger.

Meer informatie over de RES in onze regio staat op de website van de Regio Arnhem Nijmegen www.res-regioan.nl. Hier vindt u o.a. de kalender van bijeenkomsten en ook informatie over het digitale spreekuur op donderdagmiddag 14.00 uur.